נבוכדנלר לאותו כבוד אלא מפני זכות ד' פסיעות כדאמרינן לקמן

ה"נ אמרי' לבני עמי הארץ דלא זכו לאותו כבוד אלא מחמת זכות

מעט שהיה באביהם מ"ר. ואית דאמרי דרבי זירא אדלעיל האי אבני

מנחריב אט"ג דשלח רבי יהודה הזהרו

בבני ע"ה לכבדן שמהם תלא תורה כי

היכי דנפקו מסנחריב כי הא מילתא

מודיעים להו לבני ע"ה דהא דמוקרין

להו לאו משום אביהם אלא משום תורה

שבהם שלא תזוח דעתם עליהם ויאמרו

אבותיהם לדיקים היו: מדוע דרך

רשעים ללחה. מפני מה הלליח

נבוכדנלר וכבש ירושלים: אהדרו ליה.

לירמיה: **בלעי מים.** מרשק"ו בלע"ז:

ד' פסיעות. מפורש לקמן: על אחת

כמה וכמה. שיהו כל אדם יכולין

לתמוה על מתן שכר גדול שישתלם

עליהם: לנביאים. אברהם ילחק

ויעקב: **נשבר לבי בקרבי.** כלומר

תמהתי על מתן שכרן: שתי שעות.

כדי שלא יהא פנאי לספדו ולקברו:

אתפח. נתרפא: אהדרינהו הקב"ה.

להנך שעות לחזקיהו דאותו היום

שנתרפא חוקיה היה של כ"ב שעות:

רהט בתריה. דשליח: לא היה להם

מקנה. שהיה שכרו מרוצה והיה לו

רשות לאבד שאריתנו: הוה לחיב

שמיה ושמיה דחבוה. כדי שיתכבד

אביו לכך נקרא שם אביו עליו שנקרא

מרודך בלחדן דחי לח כתיב חלח

מרודך בן בלחדן לח הוי מיתקרי

עליה שמיה דאבוה דהכי כתבי כולהו

אינשי פלוני בן פלוני להכי כתיב

מרודך בלחדן: בחדש החמישי בעשור לחדש בא נכוור אדן רב עבחים

ל) גי' ב"ש ריב"ל,ברכות ח:, ג) לעיל דף פב. ב"מ פג:, ד) [במדר" ובילקוט איתא שלש וכ"א ברש"י ירמיה יב פ"ה], ד) [ע" תוס' מגילה כא.], טחינת ריחים: וגם הוקן מספה. וישעיה זן, ז) ושסן, (1 דלא כתיב גלוח אלא אראש אבל אוקן

כתיב תספהחי לשון כלוי על ידי אור

שכלתה לגמרי: גרירתיה לארמאה

ושפר באפיה. אם אתה מחרך את

הארמאי והוטב בעיניו הבער לו אש

בזקנו ולא שבעת חוכא מיניה: ש בית

נסרך אלהיו. לשון נסר שהשתחוה

לנסר ועשאו אלוה: היינו דכתיב ויהי

הוא משתחוה. משמע מפני שמשתחוה

לשם הכוהו: ויחלק עליהם. איידי

דאייריי) במלאכים איירי נמי בהאי קרא

דכתיבי? ויהי בלילה ההוא ויצא מלאך

ה׳ וגו׳ נקט ויחלק עליהם לילה וגו׳:

מלאך שנודמן לאברהם לילה שמו.

והוא סייעו: מעשה לילה. שנלחמו

בשבילו כוכבי לילה כמו שעשו בשביל

ברק: טבא מליה דר' ילחק נפחא

מדבר נפחח. ר' יוחנן דמקרי בר

נפחא בכולא הש"ס כמו (ב"מ דף פה:)

מאן עייל בר נפחא נראה למורי דאביו

של ר' יוחנן הוי נפחא ולהכי מיקרי

בר נפחה וחית דמפרשי בר נפחה על

שם יופיו: הוהרו בוקן. אע"פ ששכח

תלמודו הואיל ומחמת אונסו הוא:

הוהרו בורידין כר' יהודה. דאמר

בשחיטת חולין (דף מ.) עד שישחוט

את הורידין של עוף הואיל ולולהו

כולו כאחד אינו חותכו ומולחו כבשר

חיה ובהמה: הוהרו בבני עמי הארץ.

שנעשו תלמידי חכמים לעשות להם

כבוד שמהם תלא תורה לישראל שהרי

יצאו שמעיה ואבטליון מבני בניו של

סנחריב ומבני בניו של המן למדו תורה

בבני ברק כדלקמן [ע"ב]. ואע"ג דאמר

רבי יהודה הכי הזהרו בבני עמי הארץ:

גליון הש"ם גמ' קריינא דאגרתא. בתנחומה פ' תשה היתה דמרודך בלאדן בעלמו נתחרט ורהט בתריה ג' ממינות:

ה) [ישעים ז], ז) [שם], ה) [שם], ט) [לייל אחר דייה היינו], י) [לעיל לה:],

ל) ומ"ב יט],

לעזי רש"י

[מריש"ק]. מרשק"ו י בִיצה, מקווה מים רדודים.

אשני נפשך. שנה עצמך כדי שלא יכירוך: ואגוייך אנא. אני אגלחך: כי הא מינסא. דלקמן מודעינן להו כי היכי דחזינן לקמן דלא זכה קשייסא. גרעיני תמרים: טחון. אלו גרעינין וניתן לך מספרים. והיינו דכתיבי בתער השכירה על שם שטרח נתנו לו תער לגלח וחיזהו שכר נתנו לו בעברי נהר" דברים שדרכן לעשות על ידי נהר דהיינו

> ושני נפשך במאי אישני אמר ליה זיל אייתי לי מספרא ואיגזייך אנא מהיכא אייתי א"ל

עול לההוא ביתא ואייתי אזל אשכחינהו אתו מלאכי שרת ואידמו ליה כגברי והוו קא מחני קשייתא א"ל הבו לי מספרא א"ל מחון חד גריוא דקשייתא וניתן לך מחן חד גריוא דקשייתא ויהבו ליה מספרתא עד דאתא איחשך א"ל זיל אייתי נורא אזל ואייתי נורא בהדי דקא נפח ליה אתלי ביה נורא בדיקניה אזל גזייה לרישיה ודיקניה אמרו היינו דכתיב וגם את הזקן תספה אמר רב פפא היינו דאמרי אינשי גרירתיה לארמאה שפיר ליה איתלי ליה נורא בדיקניה ולא שבעת חוכא מיניה אזל אשכח דפא מתיבותא דנח אמר היינו אלהא רבא דשיזביה לנח מטופנא אמר אי אזיל ההוא גברא ומצלח מקרב להו לתרין בנוהי קמך שמעו בנוהי וקטלוהו היינו דכתיב יויהי הוא משתחוה בית נסרוך אלהיו ואדרמלך ושראצר בניו הכהו בחרב וגו' יויחלק עליהם לילה הוא ועבדיו ויכם וגו' אמר רבי יוחנן אותו מלאך שנזדמן לו לאברהם לילה שמו שנאמר יוהלילה אמר הורה גבר ור' יצחק נפחא אמר שעשה עמו מעשה לילה שנאמר זמן שמים נלחמו הכוכבים ממסלותם נלחמו עם סיסרא אמר ריש לקיש מבא דנפחא מדבר נפחא יוירדף עד דן אמר רבי יוחנן כיון שבא אותו צדיק עד דן תשש כחו ראה בני בניו שעתידין

עמד לפני מלך בבל בירושלם. אלמא נבוכדנלר סליק לירושלם: . לעבוד ע"ז בדן שנאמר יוישם את האחד בבית אל ואת האחד נתן בדן ואף אותו רשע לא נתגבר עד שהגיע לדן שנאמר °מדן נשמע נחרת סוסיו אמר רבי זירא אע"ג דשלח ר' (יהודה בן

בתירא מנציבין) יהזהרו בזקן ששכח תלמודו מחמת אונסו והזהרו בוורידין כר' יהודה והזהרו בבני עמי הארץ שמהן תצא תורה כי הא מילתא מודעינן להו יצדיק אתה ה' כי אריב אליך אך משפטים אדבר אותך מדוע דרך רשעים צלחה שלו כל בוגדי בגד נטעתם גם שורשו ילכו גם עשו פרי מאי אהדרו ליה ∘יכי את רגלים רצתה וילאוך ואיך תתחרה את הסוסים ובארץ שלום אתה בוטח ואיך תעשה בגאון הירדן משל לאדם אחד שאמר יכול אני לרוץ ג' פרסאות לפני הסוסים בין בצעי המים נזדמן לו רגלי אחד רץ לפניו ג' מילין ביבשה ונלאה א"ל ומה לפני רגלי כך לפני הסוסים עאכ"ו ומה שלשת מילין כך ג' פרסאות על אחת כמה וכמה ומה ביבשה כך בין בצעי המים על אחת כמה וכמה אף אתה ומה בשכר ארבע פסיעות ששלמתי לאותו רשע שרץ אחר כבודי אתה תמיה כשאני משלם שֹכר לאברהם יצחק ויעקב שרצו לפני כסוסים עאכ"ו היינו דכתיב יולנביאים נשבר לבי בקרבי רחפו כל עצמותי הייתי כאיש שכור וכגבר עברו יין מפני ה' ומפני דברי קדשו הני ד' פסיעות מאי היא דכתיב יבעת ההיא שלח מרודך בלאדן בן בלאדן מלך בבל ספרים וגו' משום כי חלה חזקיהו ויחזק שדר ליה ספרים ומנחה (אין) בּוֹלדרוש (את) המופת אשר היה בארץ דאמר רבי יוחנן אותו היום שמת בו אחז שתי שעות היה וכי חלה חזקיהו ואיתפח אהדרינהו קודשא בריך הוא להנך עשר שעי ניהליה דכתב ייהנגי משיב את צל המעלות אשר ירדה במעלות אחז בשמש אחורנית עשר מעלות ותשב השמש עשר מעלות במעלות אשר ירדה א"ל מאי האי א"ל חזקיהו חלש ואיתפח אמר איכא גברא כי האי ולא בעינא לשדורי ליה שלמא כתבו ליה שלמא למלכא חזקיה שלם לקרתא דירושלם שלם לאלהא רבא נבוכד נאצר ספריה דבלאדן הוה ההיא שעתא לא הוה התם כי אתא אמר להו היכי כתביתו אמרו ליה הכי כתבינן אמר להו קריתו ליה אלהא רבא וכתביתו ליה לבסוף אמר אלא הכי כתובו שלם לאלהא רבא שלם לקרתא דירושלם שלם למלכא חזקיה אמרי ליה סקריינא דאיגרתא איהו ליהוי פרוונקא רהט בתריה כדרהיט ∘ארבע פסיעות אתא גבריאל ואוקמיה אמר ר' יוחנן אילמלא ∘(לא) בא גבריאל והעמידו לא היה תקנה לשונאיהם של ישראל מאי בלאדן בן בלאדן אמרי בלאדן מלכא הוה ואישתני אפיה והוה כי דכלבא הוה יתיב בריה על מלכותא כי הוה כתיב הוה כתיב שמיה ושמיה דאבוה בלאדן מלכא היינו דכתיב 15בן יכבד אב ועבד אדניו בז יכבד אב הא דאמרן ועבד אדוניו דכתי' יובחודש החמישי בעשור לחדש היא שנת תשע עשרה [שנה] למלך נבוכדנאצר מלך בכל בא נבוזראדן רב טבחים עמד לפני מלך בבל בירושלם וישרף את בית ה' ואת בית המלך ורני

1. בַּיוֹם הַהוּא יִגַלַח אַדני ו. בַּיּחם הַוּוּיּא יְגַקּיוֹ הְּי בְּתַעֵר הַשְּׂכִירָה בְּעֶבְרֵי נָהָר בְּמֶלֶךְ אַשׁוּר אֶת הראש ושער הרגלים וְגַם אֶת הַזָּקָן תִּסְפֶּה:

2. ויהי הוא משתחוה בּית נְסְרֹךְ אֱלֹהָיוּ וְאַדְרַמֶּלֶךְ וְשַׂרְאֶצֶר בְּנָיוּ הַבָּהוּ בַּתֶּרֶב וְהַפְּהֹנְמְלְטוּ הָבָּהוּ בַּתֶּרֶב וְהַפְּהֹנִמְלְטוּ אֶרֶץ אָרְרָט וַיִּמְלֹךְ אֵסַר חַהן בָנוֹ מַחַמִּיוּ:

מלכים ב יט לז הוא ועבדיו ויכם וירדפם עַד חוֹבָה אֲשֶׁר מִשְּׁמֹאל

בר ייב בראשית יד טו בראשית יד טו 4. יאבד יוֹם אָוְלֶד בּוֹ וְהַלַּיְלָה אָמַר הֹרָה גָבֶר:

 מן שְׁמֵים נְלְחָמוּ הַבּוֹבָבִים מִמְּסְלּוֹתָם הַבּוֹבָבִים מִמְּסְלּוֹתָם נלחמו עם סיסרא:

נְשְׁבָּה אָחִיוּ וַיְּרֶק אֶת חֲנִיכְיוּ יְלִידִי בֵיתוּ שְׁמֹנְה עְשָׁר וּשְׁלשׁ מֵאוֹת וַיִּרְהֹף בראשית יד יד עד דן: . 7. וישם את האחד בבית אַל וְאֶת הָאֶחֶר נְתַן בְּדֶן:

מַדְּן נִשְׁמֵע נַחְרַת סוּסְיו מִקּוֹל מֵצְהֲלוֹת אַבּירִיו רְעֲשָׁה כָּל הָאָרֶץ וַיְבוֹאוּ וַיֹּאבְלוֹּ אֶרֶץ

9. צדיק אתה יי כי אריב אוֹתְךָ מַדּוּעַ דֶּרֶךְ רְשְׁעִים אַלַחָה שָׁלוּ כָּל בּגְדֵי בָגָד: ירמיהו יב א בָגָד: יי 10. כֵּי אַת רָגַלִים רַצְתַּה וַיַּלְאוּף וְאֵיף הְתַּחֲרֶה אֶת הַסוּסִים וּבְאֶרֶץ שָׁלוֹם הַסוּסִים וּבְאֶרֶץ אַתָּה בוֹטֵחַ וְאֵיךּ תַּעֲשֶׂה אָתָּה בּרְטֵּה : ירמיהו יב ירמיהו יב ל --

ונ. לַנְבָאִים נִשְׁבֵּר לְבִּי 11. לַנְבָאִים נִשְׁבֵּר לְבִּי בְקָרְבִּי רְחֲפוּ כָּל עַצְמוֹתֵי הָיִיתִי כְּאִישׁ שִׁבּוֹר וּכְגֶבֶר הָיִיתִי כְּאִישׁ שִׁבּוֹר וּכְגֶבֶר עַבָרוֹ יָיִן מִפְּנֵי יִיָּ וּמִפְּנֵי דברי קדשו:

12. בָּעֵת הַהָּוא שָׁלַח אָל חִוְקָּיֶהוּ וּישׁמע הּי בְּלֶאֲדֶן בָּלֶאְדֶן בָּלֶאְדֶן בָּלֶאְדֶן בְּלֶאְדֶן בִּלְאֲדֶן בִּלְאַדֶן אֶל חַוְקְיָה חָלָה וַיְּחֲזָק: ישעיהו לט א יבי רבל

13. וְכֵן בִּמִלִיצֵי שָׂרֵי בָּבֶל הַמְשַׁלְחִים עָלְיוֹ לִדְרשׁ הַמּוֹפַת אֲשֶׁר הָיָה בָאָרֶץ הַמּוֹפַת אֲשֶׁר הָיָה בָאָרֶץ עובו האלהים לנסותו בָּיבָר. לְדַעַת כָּל בִּלְבָבו: דברי הימים ב לב לא

14. הָנְנִי מֵשִׁיב אֶת צֵל הַמַּעֲלוֹת אֲשֶׁר יָרְדָה ַּנְשָּׁבֶלּוּת אָחָז בָּשֶּׁמֶשׁ בְמַעֲלוּת אָחָז בָּשֶּׁמֶשׁ אֲחֹרַנִּית עָשֶׂר מַעֲלוּת הנטמנט מַעֲלוֹת בַּמַּעֲלוֹת אֲשֶׁר שעיהו לח ח ַרָדָה: ... 15. בו יכבד אב ועבד אָדֹנְיוֹ וְאָם אָב אָנִי אַיֵּה כְבוֹדִי וְאָם אָב אָנִי אַיֵּה כְבוֹדִי וְאָם אֲדוֹנִים אָנִי אַנֵה מוֹרָאי אָמֵר יְיִ צְבָאוֹת לֶכֶם הַכּּהְנִים בּוֹזִי שְׁמִי וַאֲמַרְתָּם בָּמָּה בָזִינוּ אֶת שְׁמֶךּ:

ובחדש החמישי בָּעְשׁוֹר לַחֹדֶשׁ הִיא שְׁנַת הָשָׁע עָשְׂרֵה שָׁנָה לַמֶּלֶךְ תְשַׁע עָשְׂרֵה שָׁנָה לַמֶּלֶךְ נבוכדראצר מלך בבל בָּרְיִּנְיִרָּבְּיִּרְ בָּא נְבּוּוְרְאֶדָן רַב טַבְּּחִים עָמַד לִפְנֵי מֶלֶךְ בְּכֶל בִּירוּשְׁלֶם: וַיִּשְׂרֹף אֶת בֵּית יָיְ וְאֶת בֵּית הַמֶּלֶךְ וְאַת כְּל בְּתֵּי יִרוּשָׁלַם וְאֶת כָּל בֵּית

הגדול שרף באש: ירמיהו גב יב-יג